

Sanasto

– hyvä potilastiedotus
rajatylittävässä
terveydenhuollossa

Sanasto

– hyvä potilastiedotus rajatylittävässä terveydenhuollossa

A

- Asetuksen (EY) N:o 883/2004 liite III* Seuraavat jäsenvaltiot rajoittavat rajatyöntekijän* perheenjäsenten oikeuksia:
- Irlanti, Kroatia, Ruotsi, Suomi, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta
– *Sosiaaliturva-asetusten* liitteitä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen. Tutustu aina uusimpaan konsolidoituun toisintoon.*
- Asetuksen (EY) N:o 883/2004 liite IV* Seuraavat jäsenvaltiot myöntävät suotuisampia oikeuksia toimivaltaiseen jäsenvaltioon* palaaville eläkkeensaajille terveydenhuollon alalla:
- Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Tšekki ja Unkari
– *Sosiaaliturva-asetusten* liitteitä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen. Tutustu aina uusimpaan konsolidoituun toisintoon.*
- Asetuksen (EY) N:o 883/2004 liite V* Seuraavat jäsenvaltiot myöntävät suotuisampia oikeuksia terveydenhuollon alalla sellaisille rajatyöntekijöille*, jotka palaavat jäsenvaltioon, jossa he ovat aiemmin työskennelleet:
- Belgia, Espanja, Itävalta, Luxemburg, Portugali, Ranska ja Saksa
– *Sovelletaan vain, jos tähän luetteloon sisältyy myös eläkkeelle jääneelle rajatyöntekijälle* myönnettyjen sairausetuksien kustannuksista hänen asuinjäsenvaltiossaan vastuussa oleva jäsenvaltio eli toimivaltainen jäsenvaltio*.*
– *Asetusten* liitteitä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen. Tutustu aina uusimpaan konsolidoituun toisintoon.*
- Asetuksen (EY) N:o 987/2009 liite 3* Seuraavat jäsenvaltiot käyttävät sairausetuksien korvaamisessa jäsenvaltioiden välillä kiinteämääräisiä summia*:
- Alankomaat*, Espanja, Irlanti, Kypros, Portugali, Ruotsi, Suomi* ja Yhdistynyt kuningaskunta
– *Kohdat "Alankomaat" ja "Suomi" poistetaan 1. tammikuuta 2018 alkaen: 21 päivänä maaliskuuta 2017 annettu komission asetukset (EU) 2017/492*
– *Sosiaaliturva-asetusten liitteitä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen. Tutustu aina uusimpaan konsolidoituun toisintoon.*
- Avohoito* Hoito, jossa potilasta ei oteta sisään sairaalaan tai muuhun hoitolaitokseen

B

C	
D	
<i>Direktiivi 95/46/EY</i>	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta
<i>Direktiivi 2011/24/EU</i>	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/24/EU, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2011, potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatylittävissä terveydenhuollossa
<i>Direktiivi 2012/52/EU</i>	Ks. täytäntöönpanodirektiivi 2012/52/EU
E	
<i>Elinsiirto</i>	Elinsiirtoja varten tapahtuva elinten luovutus ja saatavuus (ei kuitenkaan elinsiirron kirurginen toimenpide)
<i>Ennakkolupa</i>	Lupa, jonka potilaat tarvitsevat ennen ulkomaille matkustamisesta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*, jotta he saavat varmasti korvauksen* rajatylittävästä hoidostaan*
<i>Ennakoimaton hoito/sairaanhoito</i>	Hoito, joka tulee lääketieteellisistä syistä välttämättömäksi äkillisen sairastumisen tai loukkaantumisen vuoksi henkilön oleskellessa tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa työn, opiskelun tai vapaa-ajan matkan takia (ilman, että potilaan matkan alkuperäisenä tarkoituksena oli saada siellä hoitoa)
<i>Ennalta suunniteltu hoito/sairaanhoito</i>	Hoito, joka annetaan sellaisen tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana, jonka nimienomaisena tarkoituksena on saada siellä hoitoa
<i>Etukäteen maksaminen</i>	Kaikkien sairaanhoitokustannusten maksaminen suoraan hoitavalle terveydenhuollon tarjoajalle tai sairaalalle. Mahdollista korvausta* on haettava jälkikäteen.
<i>Euroopan talousalue (ETA)</i>	Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvat 28 EU:n jäsenvaltion lisäksi Islanti, Liechtenstein ja Norja
<i>Eurooppalainen sairaanhoitokortti (EHIC-kortti)</i>	Kansallisen terveysturvaviranomaisen* tai sairausvakuutuslaitoksen* myöntämä maksuton kortti, jolla saa lääketieteellisesti välttämättömää sairaanhoitoa julkisessa terveydenhuoltojärjestelmässä tilapäisen oleskelun aikana toisessa EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* samoin edellytyksin ja samoin kustannuksin (joissakin maissa hoito on ilmaista) kuin kyseisen valtion kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän piiriin kuuluvat tai kansallisessa sairausvakuutusjärjestelmässä vakuutetut henkilöt

Eurooppalaiset osaamisverkostot Eurooppalaiset osaamisverkostot ovat virtuaalisia verkostoja, jotka kokoavat yhteen terveydenhuollon tarjoajia eri puolilta Eurooppaa ja joiden tavoitteena on helpottaa keskustelua monitekijäisistä tai harvinaisista sairauksista, jotka edellyttävät pitkälle erikoistunutta hoitoa sekä osaamisen ja resurssien keskittämistä.
(www.europa.eu/youreurope)

F

G

H

Henkilötiedot Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikenlaisia tietoja, jotka koskevat tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilötunnuksen tai yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurisen tai sosiaalisen tekijän perusteella (direktiivin 95/46/EY 2 artiklan a alakohta).

Hoitojäsenvaltio Jäsenvaltio, jossa rajatylittävä hoito* tarjotaan (tai etälääketieteessä* jäsenvaltio, jossa terveydenhuollon tarjoaja sijaitsee)

I

J

Jatkohoito Terveydenhuolto, jota saatetaan tarvita hoidon tai toimenpiteen jälkeen ja jonka tarkoituksena on tarjota jälkihoitoa tai seurantaa hyvän toipumisen varmistamiseksi

Julkisen terveydenhuollon tarjoaja Julkisen terveydenhuollon alalla toimiva terveydenhuollon tarjoaja. Tarkemmin sanottuna terveydenhuollon tarjoaja, joka on tehnyt sopimuksen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän kanssa tai on sidoksissa niihin ja joka on siksi oikeutettu tarjoamaan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluvia palveluja

Julkiset rokotusohjelmat Tartuntatauteja vastaan toteutettavat julkiset rokotusohjelmat, joiden yksinomaisten tarkoituksena on suojata väestön terveyttä jonkin jäsenvaltion alueella ja joihin sovelletaan erityisiä suunnittelu- ja täytäntöönpanotoimenpiteitä

K

Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä Tyypiltään kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät ovat valtion hallinnassa olevia terveydenhuoltojärjestelmiä, jotka ovat vastuussa julkisesti rahoitettujen terveystalvelujen tarjoamisesta maansa kaikille kansalaisille.

Kansallinen yhteispiste Direktiivin 2011/24/EU* mukaan kaikkien EU*- ja ETA*-maiden on perustettava vähintään yksi kansallinen yhteispiste, jonka

	tehtävänä on antaa potilaille tietoja kaikista rajatylyttävään terveydenhuoltoon liittyvistä seikoista.
<i>Kiinteämääräisiin tai kertakorvauksiin perustuva jäsenvaltioiden keskinäinen sairausetuuksien korvausmekanismi</i>	Sosiaaliturva-asetuksissa* käsitellään myös niille jäsenvaltioille aiheutuvia taloudellisia seurauksia, jotka tarjoavat terveyspalveluja henkilölle, joka on oikeutettu sairausetuuksiin toisen jäsenvaltion (esimerkiksi jäsenvaltion, jossa henkilö on aiemmin työskennellyt) puolesta. Sen valtion, jossa henkilö on vakuutettu, laitoksen on maksettava oleskelu- tai asuinjäsenvaltiolle aiheutuneet kustannukset. Asiassa voidaan soveltaa kahta eri mekanismia: todellisten sairaanhoitokustannusten korvaamista tai kiinteämääräisiä korvauksia (kertakorvauksia).
<i>Koko väestöön kohdistuva turvallisuusriski</i>	Väestöön kohdistuva erityinen riski, joka liittyy rajatylyttävään hoitoon*, esimerkiksi tartunnan vaara, joka johtuu tartuntatautia sairastavan potilaan matkustamisesta
<i>Kolmas osapuoli maksaa</i>	Järjestelyssä, jossa kolmas osapuoli maksaa, toimivaltainen kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* maksaa kustannukset suoraan terveydenhuollon tarjoajalle. Näin potilas saa hoidon maksutta, ja hänen on maksettava vain potilaan osuus kustannuksista (omavastuuosuus*).
<i>Korvaus</i>	Kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuslaitoksen* potilaalle takaisin maksama summa sosiaaliturvajärjestelmän kattamista terveyspalveluista
<i>Kotimaa</i>	Maa, jossa potilas asuu ja jossa hän on oikeutettu sairausetuuksiin, riippumatta siitä, onko potilas vakuutettu kyseisen valtion sosiaaliturvajärjestelmässä

L

<i>Lakisääteinen sairausvakuutus</i>	Rahoitusjärjestelmä, joka voidaan rahoittaa veroilla tai voi perustua sosiaalivakuutusmaksuihin, sosiaaliturvajärjestelmässä, joka vakuuttaa tietyn valtion kansalaiset sairauteen ja loukkaantumiseen liittyvien terveydenhuoltokustannusten aiheuttamien taloudellisten riskien varalta.
<i>Lähtevä potilas</i>	Potilas, joka matkustaa asianomaisesta valtiosta toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin*
<i>Lääketieteellisesti välttämätön hoito</i>	Hoito, jota ei voi lykätä ja joka on tarjottava, jotta potilas ei joudu palaamaan kotiin ennen suunnitellun ulkomailla oleskeluajan päättymistä

M

N

O

Omavastuuosuus Itse maksettavaksi määritetty summa, jota kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai lakisääteinen sairausvakuutus* ei korvaa vaan joka vakuutetun on maksettava itse (eli potilaan osuus sairaanhoitokustannuksista)

P

Pitkäaikaishoito Palvelut, joissa on kyse pitkäaikaishoidosta ja joiden tarkoituksena on tukea tavanomaisissa päivittäisissä toiminnoissa (muuta kuin lääketieteellistä) apua tarvitsevia henkilöitä, esimerkiksi hoitokodit

Potilasasiakirjat Kaikki asiakirjat, jotka sisältävät erilaisia potilaan terveydentilaa ja terveydellistä taustaa koskevia tietoja ja arvioita (direktiivin 2011/24/EU* 3 artiklan m alakohta)

Potilasturvallisuusriski Potilaaseen kohdistuva erityinen riski, joka liittyy rajatylittävään hoitoon*, esimerkiksi matkustamista koskevat lääketieteelliset vasta-aiheet

Q

R

Rajatylittävä terveydenhuolto Rajatylittävällä terveydenhuollolla tarkoitetaan sairaanhoitoa, jota tarjotaan sen potilaan asuinmaan ulkopuolella, jossa hän on oikeutettu julkiseen terveydenhuoltoon (riippumatta siitä, sovelletaanko toisen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä). Hoitoa pidetään rajatylittävänä, kun hoito saadaan missä tahansa EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä*. Kyseisellä maalla ei tarvitse olla yhteistä maantieteellistä rajaa asuinmaan kanssa.

Rajatyöntekijä Henkilö, joka toimii palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana yhdessä jäsenvaltiossa mutta asuu toisessa jäsenvaltiossa, johon hän palaa päivittäin tai vähintään kerran viikossa

Resepti Säännellyn terveydenhuollon ammatinharjoittajan, jolla on tähän laillinen oikeus reseptin antamisjäsenvaltiossa, antama lääkeresepti tai lääkinnällisen laitteen resepti (direktiivin 2011/24/EU 3 artiklan k alakohta)

S

S1-lomake EU:n lomake, joka toimii todisteena siitä, että henkilö kuuluu sosiaaliturvan piiriin. Tätä tarvitaan, kun henkilö ei asu valtiossa, jonka sosiaaliturvajärjestelmässä hän on vakuutettu (www.europa.eu/youreurope).

S2-lomake EU:n lomake, joka toimii todisteena siitä, että potilas on saanut kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksestaan* ennakkoluvan* ennalta suunnitellun hoidon* saamiseen ulkomailta sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla (www.europa.eu/youreurope)

<i>S3-lomake</i>	EU:n lomake, joka toimii todisteena oikeudesta terveydenhuoltoon valtiossa, jossa henkilö on aiemmin työskennellyt (www.europa.eu/youreurope)
<i>Saapuva potilas</i>	Potilas, joka matkustaa kyseiseen maahan toisesta EU*- tai ETA*-maasta tai Sveitsistä*
<i>Sairaalahoito</i>	Hoito, joka edellyttää potilaan ottamista sisään sairaalaan tai muuhun hoitolaitokseen
<i>Sairaanhoito</i>	Hoito, mukaan lukien lääketieteellinen diagnoosi, sairaanhoito sekä reseptilääkkeet ja lääkinnälliset laitteet
<i>Sairausvakuutuslaitos</i>	Sairausvakuutuksen tarjoaja lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevassa järjestelmässä (eli sairauskassa tai sairausvakuutusyhtiö)
<i>Sosiaaliturva-asetukset (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 987/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä
<i>Sveitsi</i>	Direktiivin 2011/24/EU soveltamisalaan ei kuulu rajatylittävä terveydenhuolto Sveitsissä. Siksi rajatylittävään hoitoon Sveitsissä sovelletaan vain sosiaaliturva-asetuksia (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009. <i>(Tässä ei oteta huomioon mahdollista yksinomaan kansallista lainsäädäntöä, jolla voidaan laajentaa direktiivin 2011/24/EU* periaatteiden soveltamisala rajatylittävään terveydenhuoltoon* Sveitsissä.)</i>
<i>Sähköinen resepti</i>	Resepti, joka luodaan, välitetään ja täytetään sähköisesti
T	
<i>Toimivaltainen jäsenvaltio</i>	Valtio, jonka sosiaaliturvalainsäädäntöä henkilöön sovelletaan, myös määritettäessä hänen oikeutustaan terveydenhuoltoon. Lisäksi direktiivin mukaan kyseinen valtio on viime kädessä vastuussa henkilön terveydenhuoltokustannusten korvaamisesta
<i>Täytäntöönpanodirektiivi 2012/52/EU</i>	Komission täytäntöönpanodirektiivi 2012/52/EU, annettu 20 päivänä joulukuuta 2012, toimenpiteistä toisessa jäsenvaltiossa annettujen lääkemääräysten tunnustamisen helpottamiseksi
U	
V	
<i>Vakuutettu</i>	Sellainen henkilö tai sellaisen henkilön perheenjäsen, johon sovelletaan yhden tai useamman EU*- tai ETA*-maan sosiaaliturvalainsäädäntöä

Vakuutusjäsenvaltio Jäsenvaltio, joka on sosiaaliturva-asetusten* mukaan toimivaltainen myöntämään ennakkoluvan* ja antamaan S2-lomakkeen* (aiempi E112-lomake). Vakuutusjäsenvaltio on yleensä valtio, jonka sosiaaliturvajärjestelmään potilas kuuluu (eli toimivaltainen jäsenvaltio*).

Vanbraekel-lisä *Vanbraekel-lisään* sisältyy ylimääräinen korvaus, jos potilas on maksanut joko kokonaan tai osittain itse (omavastuuosuus*) sairaanhoitokustannukset sellaisesta ennalta suunnitellusta rajatylittävästä hoidosta*, johon hän on saanut ennakkoluvan* (S2-lomake), ja korvausta* koskeva taksa ulkomailla on alempi kuin kustannukset, jotka olisi pitänyt korvata, jos sama hoito olisi annettu potilaan kotimaassa*. Tällöin toimivaltaisen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuslaitoksen* on pyynnöstä korvattava potilaalle kustannukset enintään siihen määrään saakka, joka vastaa molempien korvausten* välistä eroa (ylittämättä potilaalle aiheutuneita todellisia kustannuksia) (asetuksen (EY) N:o 987/2009 26 artiklan 7 kohta).

W

X

Y

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

6. joulukuuta 2006 päivätty Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

Yksityinen sairausvakuutus

Yksityinen vakuutus sairauden ja loukkaantumisen riskien varalta

Yksityinen terveydenhuollon tarjoaja

Yksityisen tai riippumattoman terveydenhuollon alalla toimiva terveydenhuollon tarjoaja, joka usein ei ole tehnyt sopimusta kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän kanssa tai ole sidoksissa niihin ja joka ei siksi ole oikeutettu tarjoamaan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluvia palveluja

Z

